

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. WSTĘP <i>Elżbieta Smolewska</i>	3
Piśmiennictwo	5
2. Mechanizmy autoimmunizacji <i>Krzysztof Zeman</i>	7
2.1. Układ odpornościowy	7
2.2. Mechanizmy tolerancji na własne antygeny	8
2.3. Autoimmunizacja	8
2.4. Choroby autoimmunizacyjne	11
2.5. Czynniki wywołujące reakcję autoimmunizacyjną	13
Piśmiennictwo	15
3. Choroby autoimmunizacyjne w wieku rozwojowym <i>Elżbieta Smolewska</i>	17
Piśmiennictwo	19
4. Zasady diagnostyki i leczenia w chorobach autoimmunizacyjnych <i>Joanna Lipińska</i>	21
4.1. Zasady doboru zalecanych testów	22
4.2. Metody stosowane w diagnostyce chorób autoimmunizacyjnych	23
4.3. Zasady leczenia w chorobach autoimmunizacyjnych	24
Piśmiennictwo	27
5. Szczepienia w chorobach autoimmunizacyjnych <i>Justyna Roszkiewicz</i>	29
Wykaz skrótów	29
5.1. Szczepienia inaktywowane	30
5.2. Szczepienia żywe	31
Punkty kluczowe	34
Piśmiennictwo	34
6. Dieta i mikrobiom w chorobach autoimmunizacyjnych <i>Justyna Roszkiewicz</i>	37
Wykaz skrótów	37
6.1. Mikrobiom w wybranych jednostkach chorobowych	38
6.1.1. Młodzieńcze idiopatyczne zapalenie stawów	38
6.1.2. Cukrzyca typu 1	39
6.1.3. Przewlekłe nieswoiste choroby zapalne jelit	40
6.1.4. Celiakia	40
6.2. Dieta w chorobach autoimmunizacyjnych – fakty i mity	40
Punkty kluczowe	43
Piśmiennictwo	43

CZĘŚĆ I

CHOROBY AUTOIMMUNIZACYJNE W REUMATOLOGII

Wykaz skrótów	47
7. Młodzieńcze idiopatyczne zapalenie stawów <i>Elżbieta Smolewska</i>	51
7.1. Definicja	51
7.2. Epidemiologia	52
7.3. Etiopatogeneza	52
7.4. Biomarkery	54
7.5. Objawy kliniczne	54
7.5.1. Postać skąpostawowa	55
7.5.2. Zapalenie stawu skroniowo-żuchwowego	55
7.5.3. Zapalenie wielostawowe	56
7.5.4. Postać systemowa MIZS	56
7.5.5. Zespół aktywacji makrofagów	57
7.5.6. Młodzieńcze łuszczycowe zapalenie stawów	58
7.5.7. Zapalenie stawów z zapaleniem przyczepów ścięgien	58
7.5.8. Niezróznicowane zapalenie stawów	59
7.6. Diagnostyka	59
7.7. Różnicowanie	60
7.8. Leczenie	60
7.9. Przebieg choroby, następstwa i rokowanie	62
Punkty kluczowe	63
Piśmiennictwo	67
8. Młodzieńczy toczень rumieniowaty układowy <i>Elżbieta Smolewska</i>	69
8.1. Definicja	69
8.2. Epidemiologia	70
8.3. Etiopatogeneza	70
8.4. Objawy kliniczne	71
8.4.1. <i>Lupus nephritis</i>	72
8.4.2. Toczень neuropsychiatryczny	73
8.5. Rozpoznanie	73
8.6. Diagnostyka	75
8.7. Różnicowanie	76
8.8. Leczenie	76
8.8.1. Zalecenia ogólne	77
8.8.2. Leczenie biologiczne w cSLE	77
8.8.3. Głównie zasady terapii cSLE	78
8.8.4. Leczenie opornego <i>lupus nephritis</i>	78
8.8.5. Leczenie MTRU neuropsychiatrycznego	79
8.9. Rokowanie i następstwa choroby	79
Punkty kluczowe	79
Piśmiennictwo	81
9. Toczень indukowany lekami <i>Elżbieta Smolewska</i>	83
9.1. Definicja	83
9.2. Epidemiologia	83
9.3. Etiopatogeneza	84
9.4. Klasyfikacja DIL	85
9.5. Objawy kliniczne	86
9.6. Rozpoznanie	86
9.7. Diagnostyka	87
9.8. Różnicowanie	87

9.9. Leczenie	187
9.10. Rokowanie	88
Punkty kluczowe	88
Piśmiennictwo	88
10. Zespół tocznia noworodkowego Elżbieta Smolewska	89
10.1. Definicja	89
10.2. Epidemiologia	89
10.3. Etiopatogeneza	90
10.4. Objawy kliniczne	90
10.4.1. Postać skórna	90
10.4.2. Postać sercowa	91
10.4.3. NLE z zajęciem wątroby i dróg żółciowych	91
10.4.4. Postać hematologiczna	91
10.4.5. Inne objawy	92
10.5. Rozpoznanie	92
10.6. Diagnostyka	92
10.7. Różnicowanie	92
10.8. Leczenie	93
10.9. Rokowanie	93
Punkty kluczowe	94
Piśmiennictwo	95
11. Zespół antyfosfolipidowy Elżbieta Smolewska	97
11.1. Definicja	97
11.2. Epidemiologia	97
11.3. Etiopatogeneza	98
11.4. Objawy kliniczne	99
11.4.1. Objawy związane z zakrzepicą naczyń kończyn	99
11.4.2. Objawy związane z zakrzepicą naczyń narządów wewnętrznych	99
11.4.3. Objawy ze strony układu nerwowego i narządów zmysłów	100
11.4.4. Niepowodzenia położnicze	101
11.4.5. Objawy ze strony układu ruchu	101
11.4.6. Zmiany skórne	101
11.4.7. APS u dzieci	101
11.5. Rozpoznanie	103
11.6. Diagnostyka	104
11.7. Różnicowanie	104
11.8. Leczenie	104
11.8.1. Profilaktyka pierwotna	105
11.8.2. Profilaktyka wtórna	105
11.8.3. Niepowodzenie leczenia	106
11.8.4. Glikokortykosteroidy	106
11.9. Rokowanie	107
Punkty kluczowe	108
Piśmiennictwo	108
12. Młodzieńcze zapalenie skórno-mięśniowe i inne miopatie zapalne Krzysztof Orczyk	111
12.1. Młodzieńcze zapalenie skórno-mięśniowe	111
12.1.1. Definicja	111
12.1.2. Epidemiologia	112
12.1.3. Etiopatogeneza	112
12.1.4. Objawy kliniczne	112

12.1.5. Rozpoznanie	114
12.1.6. Diagnostyka	116
12.1.7. Różnicowanie	117
12.1.8. Leczenie	118
12.1.9. Rokowanie i następstwa choroby	118
12.2. Zapalenie wielomięśniowe	119
12.3. Zespół nakładania z zapaleniem mięśni	120
Punkty kluczowe	120
Piśmiennictwo	121
13. Twardzina młodzieńcza Krzysztof Orczyk	123
13.1. Twardzina miejscowa	124
13.1.1. Definicja	124
13.1.2. Epidemiologia	124
13.1.3. Etiopatogeneza	124
13.1.4. Objawy kliniczne	125
13.1.5. Rozpoznanie	126
13.1.6. Diagnostyka	127
13.1.7. Różnicowanie	128
13.1.8. Leczenie	128
13.1.9. Rokowanie i następstwa choroby	129
Punkty kluczowe	130
13.2. Twardzina układowa	130
13.2.1. Definicja	130
13.2.2. Epidemiologia	131
13.2.3. Etiopatogeneza	131
13.2.4. Objawy kliniczne	131
13.2.5. Rozpoznanie	132
13.2.6. Diagnostyka	133
13.2.7. Różnicowanie	134
13.2.8. Leczenie	134
13.2.9. Rokowanie i następstwa choroby	135
Punkty kluczowe	135
Piśmiennictwo	137
14. Mieszana choroba tkanki łącznej Krzysztof Orczyk	139
14.1. Definicja	139
14.2. Epidemiologia	139
14.3. Etiopatogeneza	140
14.4. Objawy kliniczne	140
14.5. Rozpoznanie	141
14.6. Diagnostyka	142
14.7. Różnicowanie	142
14.8. Leczenie	143
14.9. Rokowanie i następstwa choroby	143
Punkty kluczowe	144
Piśmiennictwo	145
15. Zespół Sjögrena Krzysztof Orczyk	147
15.1. Definicja	147
15.2. Epidemiologia	147
15.3. Etiopatogeneza	148
15.4. Objawy kliniczne	148
15.5. Rozpoznanie	149
15.6. Diagnostyka	151

15.7. Różnicowanie	152
15.8. Leczenie	152
15.9. Rokowanie i następstwa choroby	153
Punkty kluczowe	154
Piśmiennictwo	154
16. Układowe zapalenia naczyń Joanna Lipińska	157
16.1. Zapalenie naczyń zależne od immunoglobulin klasy IgA (plamica/zespół Schönleina–Henocha), <i>IgA vasculitis</i> ; <i>Henoch–Schönlein purpura</i> , HSP	158
16.1.1. Definicja choroby	158
16.1.2. Epidemiologia	158
16.1.3. Etiopatogeneza	158
16.1.4. Objawy kliniczne	159
16.1.5. Rozpoznanie	160
16.1.6. Diagnostyka	161
16.1.7. Różnicowanie	161
16.1.8. Leczenie	162
16.1.9. Rokowanie i następstwa choroby	163
Punkty kluczowe	164
Piśmiennictwo	165
16.2. Choroba Kawasaki (Kawasaki disease, KD)	166
16.2.1. Definicja choroby	166
16.2.2. Epidemiologia	166
16.2.3. Etiopatogeneza	167
16.2.4. Objawy kliniczne	167
16.2.5. Rozpoznanie	168
16.2.6. Diagnostyka i badania laboratoryjne	169
16.2.7. Badania obrazowe	170
16.2.8. Różnicowanie	171
16.2.9. Leczenie	172
16.2.10. Rokowanie i następstwa choroby	174
Punkty kluczowe	176
Piśmiennictwo	178
16.3. Choroba Takayasu	179
16.3.1. Definicja choroby	179
16.3.2. Epidemiologia	179
16.3.3. Etiopatogeneza	180
16.3.4. Objawy kliniczne	181
16.3.5. Rozpoznanie	184
16.3.6. Diagnostyka – badania laboratoryjne	184
16.3.7. Badania obrazowe	185
16.3.8. Różnicowanie	185
16.3.9. Leczenie	186
16.3.10. Rokowanie i następstwa choroby	189
Punkty kluczowe	189
Piśmiennictwo	191
16.4. Guzowe zapalenie tętnic	192
16.4.1. Definicja choroby	192
16.4.2. Epidemiologia	192
16.4.3. Etiopatogeneza	192
16.4.4. Objawy kliniczne	192
16.4.5. Rozpoznanie	193
16.4.6. Diagnostyka	194

16.4.7.	Różnicowanie	195
16.4.8.	Leczenie	195
16.4.9.	Rokowanie i następstwa choroby.	196
	Punkty kluczowe	197
	Piśmiennictwo	199
16.5.	Skórna postać guzkowego zapalenia tętnic	200
16.5.1.	Definicja	200
16.5.2.	Epidemiologia	200
16.5.3.	Etiopatogeneza	200
16.5.5.	Objawy kliniczne	201
16.5.6.	Rozpoznanie	201
16.5.7.	Diagnostyka	201
16.5.8.	Różnicowanie i leczenie.	202
16.5.9.	Rokowanie i następstwa choroby.	202
	Punkty kluczowe	203
	Piśmiennictwo	203
16.6.	Choroba Behçeta (choroba jedwabnego szlaku)	204
16.6.1.	Definicja choroby	204
16.6.2.	Epidemiologia	204
16.6.3.	Etiopatogeneza.	205
16.6.4.	Objawy kliniczne	205
16.6.5.	Rozpoznanie	207
16.6.6.	Diagnostyka	207
16.6.7.	Różnicowanie	208
16.6.8.	Leczenie	209
16.6.9.	Rokowanie i następstwa choroby	210
	Punkty kluczowe	210
	Piśmiennictwo	211
16.7.	Zapalenie naczyń z ziarniniakowatością	211
16.7.1.	Definicja choroby.	211
16.7.2.	Epidemiologia	211
16.7.3.	Etiopatogeneza.	212
16.7.4.	Objawy kliniczne	212
16.7.5.	Rozpoznanie	214
16.7.6.	Diagnostyka	215
16.7.7.	Różnicowanie	216
16.7.8.	Leczenie	216
16.7.9.	Rokowanie i następstwa choroby.	218
	Punkty kluczowe	218
	Piśmiennictwo	219
16.8.	Eozynofilowe zapalenie naczyń (dawniej zespół Churga–Strauss)	219
16.8.1.	Definicja choroby	219
16.8.2.	Epidemiologia	220
16.8.3.	Etiopatogeneza.	220
16.8.4.	Objawy kliniczne	220
16.8.5.	Rozpoznanie	222
16.8.6.	Diagnostyka i badania laboratoryjne	223
16.8.7.	Różnicowanie	224
16.8.8.	Leczenie	224
16.8.9.	Rokowanie i następstwa choroby	224
	Punkty kluczowe	225
	Piśmiennictwo	225

16.9. Mikroskopowe zapalenie naczyń	226
16.9.1. Definicja choroby	226
16.9.2. Epidemiologia	226
16.9.3. Etiopatogeneza	226
16.9.4. Objawy kliniczne	226
16.9.5. Rozpoznanie	227
16.9.6. Diagnostyka i badania laboratoryjne	228
16.9.7. Różnicowanie	228
16.9.8. Leczenie	228
16.9.9. Rokowanie i następstwa choroby	229
Punkty kluczowe	229
Piśmiennictwo	232
17. Choroba IgG4-zależna Joanna Lipińska	233
17.1. Definicja choroby	233
17.2. Epidemiologia	234
17.3. Etiopatogeneza	234
17.4. Objawy kliniczne	235
17.5. Rozpoznanie	236
17.6. Diagnostyka	239
17.7. Różnicowanie	239
17.8. Leczenie	240
17.9. Rokowanie i następstwa choroby	240
Punkty kluczowe	241
Piśmiennictwo	241
18. Sarkoidoza choroba Besniera-Boeck-Schaumanna	
<i>Joanna Lipińska</i>	243
18.1. Definicja choroby	243
18.2. Epidemiologia	243
18.3. Etiopatogeneza	244
18.4. Objawy kliniczne	244
18.5. Rozpoznanie	246
18.6. Diagnostyka	246
18.7. Różnicowanie	248
18.8. Leczenie	249
18.9. Rokowanie i następstwa choroby	250
Punkty kluczowe	251
Piśmiennictwo	251
18.10. Zespół Blaua (<i>Blau syndrome</i> , BS) – sarkoidoza młodzieńcza	252
18.10.1. Definicja	252
18.10.2. Epidemiologia	252
18.10.3. Etiopatogeneza	252
18.10.4. Objawy kliniczne	252
18.10.5. Rozpoznanie	253
18.10.6. Diagnostyka	254
18.10.7. Różnicowanie	254
18.10.8. Leczenie	255
18.10.9. Rokowanie i następstwa choroby	255
Punkty kluczowe	255
Piśmiennictwo	256

CZĘŚĆ II

CHOROBY AUTOIMMUNIZACYJNE W GASTROLOGII

Wykaz skrótów	259
19. Celiakia <i>Anna Płoczek, Ewa Toporowska-Kowalska</i>	263
19.1. Wstęp i definicja choroby	263
19.2. Epidemiologia	263
19.3. Etiopatogeneza	264
19.4. Objawy kliniczne	264
19.5. Diagnostyka	267
19.5.1. Badanie genetyczne	268
19.5.2. Diagnostyka serologiczna	268
19.5.3. Badanie patomorfologiczne biopsatów z jelita cienkiego	268
19.6. Różnicowanie	272
19.7. Leczenie	272
19.8. Rokowanie	273
Punkty kluczowe	273
Piśmiennictwo	274
20. Eozynofilowe zapalenie przełyku <i>Iwona Trybulska-Foryś, Ewa Toporowska-Kowalska</i>	275
20.1. Definicja	275
20.2. Epidemiologia	275
20.3. Patogeneza	276
20.4. Historia naturalna	276
20.5. Związek EoE z innymi chorobami	276
20.6. Obraz kliniczny	277
20.7. Diagnostyka EoE	277
20.8. Rozpoznanie	278
20.9. Diagnostyka – testy nieinwazyjne	278
20.10. Leczenie	279
Piśmiennictwo	281
21. Autoimmunizacyjne zapalenie żołądka <i>Ewa Toporowska-Kowalska</i>	283
21.1. Definicja	283
21.2. Epidemiologia	283
21.3. Etiopatogeneza	284
21.4. Objawy kliniczne	284
21.5. Rozpoznanie	285
21.6. Leczenie	285
21.7. Rokowanie	285
Punkty kluczowe	286
Piśmiennictwo	286
22. Autoimmunizacyjne choroby wątroby u dzieci <i>Ewa Toporowska-Kowalska</i>	289
22.1. Autoimmunologiczne zapalenie wątroby	289
22.1.1. Definicja	289
22.1.2. Etiologia	290
22.1.3. Epidemiologia	290
22.1.4. Objawy kliniczne	290
22.1.5. Rozpoznanie	291
22.1.6. Różnicowanie	291

22.1.7. Leczenie	292
22.1.8. Rokowanie i następstwa choroby	292
22.2. Młodzieńcze stwardniające zapalenie dróg żółciowych	293
22.2.1. Definicja	293
22.2.2. Etiologia	293
22.2.3. Epidemiologia	294
22.2.4. Objawy kliniczne	294
22.2.5. Leczenie	295
22.2.6. Rokowanie	297
22.3. Autoimmunizacyjne zapalenie wątroby po przeszczepie (<i>de novo</i> AIH after LT)	297
22.3.1. Leczenie	297
Punkty kluczowe	297
Piśmiennictwo	298
23. Autoimmunizacyjne zapalenie trzustki u dzieci	
<i>Ewa Toporowska-Kowalska</i>	301
23.1. Definicja	301
23.2. Epidemiologia	301
23.3. Objawy kliniczne	302
23.4. Rozpoznanie P-AIP	302
23.5. Diagnostyka obrazowa P-AIP	303
23.6. Leczenie P-AIP	304
23.7. Rokowanie	304
Punkty kluczowe	305
Piśmiennictwo	305
24. Nieswoiste choroby zapalne jelit <i>Ewa Toporowska-Kowalska</i>	307
24.1. Definicja choroby	307
24.2. Etiopatogeneza	307
24.3. Epidemiologia	308
24.5. Objawy kliniczne	309
24.6. Diagnostyka NZJ	310
24.6.1. Diagnostyka laboratoryjna	312
24.6.2. Diagnostyka endoskopowa	313
24.6.3. Obrazowanie jelita cienkiego	313
24.7. Leczenie	314
Punkty kluczowe	316
Piśmiennictwo	317
CZĘŚĆ III	
PROBLEMATYKA CHOROÓB AUTOIMMUNIZACYJNYCH W HEMATOLOGII	
Wykaz skrótów	321
25. Choroby autoimmunizacyjne w hematologii <i>Wojciech Młynarski</i>	323
25.1. Niedokrwistości autoimmunohemolityczne	324
25.1.1. Definicja	324
25.1.2. Epidemiologia	324
25.1.3. Etiopatogeneza	324
25.1.4. Objawy kliniczne i laboratoryjne	325
25.1.5. Rozpoznanie	325
25.1.6. Diagnostyka	326
25.1.7. Różnicowanie	326

25.1.8. Leczenie	327
25.1.9. Rokowanie i następstwa choroby.	327
Punkty kluczowe	328
25.2. Pierwotna małopłytkowość immunologiczna	328
25.2.1. Definicja	328
25.2.2. Epidemiologia	328
25.2.3. Etiopatogeneza	328
25.2.4. Objawy kliniczne	329
25.2.5. Rozpoznanie	329
25.2.6. Diagnostyka	329
25.2.7. Różnicowanie	330
25.2.8. Leczenie	330
25.2.9. Rokowanie i następstwa choroby.	332
Punkty kluczowe	332
25.3. Neutropenia autoimmunizacyjna	332
25.3.1. Definicja	332
25.3.2. Epidemiologia	333
25.3.3. Etiopatogeneza	333
25.3.4. Objawy kliniczne	333
25.3.5. Rozpoznanie	334
25.3.6. Diagnostyka	334
25.3.7. Różnicowanie	334
25.3.8. Leczenie	335
25.3.9. Rokowanie i następstwa choroby.	336
Punkty kluczowe	336
25.4. Zakrzepowa plamica małopłytkowa	336
25.4.1. Definicja	336
25.4.2. Epidemiologia	336
25.4.3. Etiopatogeneza	336
25.4.4. Objawy kliniczne	337
25.4.5. Rozpoznanie	337
25.4.6. Diagnostyka	338
25.4.7. Różnicowanie	338
25.4.8. Leczenie	338
25.4.9. Rokowanie i następstwa choroby.	339
Punkty kluczowe	339
25.5. Limfohistiocytoza hemofagocytarna	339
25.5.1. Definicja	339
25.5.2. Epidemiologia	340
25.5.3. Etiopatogeneza	340
25.5.4. Objawy kliniczne	340
25.5.5. Rozpoznanie	341
25.5.6. Diagnostyka	341
25.5.7. Różnicowanie	343
25.5.8. Leczenie	343
25.5.9. Rokowanie i następstwa choroby.	344
Punkty kluczowe	344
25.6. Nabyta niedokrwistość aplastyczna	345
25.6.1. Definicja	345
25.6.2. Epidemiologia	345
25.6.3. Etiopatogeneza	345
25.6.4. Objawy	345
25.6.5. Rozpoznanie	346

25.6.6. Diagnostyka	346
25.6.7. Różnicowanie	347
25.6.8. Leczenie	348
25.6.9. Rokowanie i następstwa choroby	348
Punkty kluczowe	348
25.7. Hemofilia powikłana inhibitorem	349
25.7.1. Definicja	349
25.7.2. Epidemiologia	349
25.7.3. Etiopatogeneza	349
25.7.4. Rozpoznanie	350
25.7.5. Diagnostyka	350
25.7.6. Różnicowanie	351
25.7.7. Leczenie	351
25.7.8. Rokowanie i następstwa choroby	352
Punkty kluczowe	353
Piśmiennictwo	353
CZĘŚĆ IV	
CHOROBY AUTOIMMUNIZACYJNE W NEUROLOGII	
Wykaz skrótów	357
26. Stwardnienie rozsiane Łukasz Przysło	361
26.1. Definicja choroby	361
26.2. Epidemiologia	362
26.3. Etiopatogeneza	363
26.4. Objawy kliniczne	364
26.5. Rozpoznanie	366
26.6. Diagnostyka (podkreślenie badań rozstrzygających)	367
26.6.1. Neuroobrazowanie z użyciem MR	367
26.6.2. Badanie płynu mózgowo-rdzeniowego	369
26.6.3. Autoprzeciwi ciała i markery związane z demielinizacją	369
26.6.4. Badania elektrofizjologiczne	370
26.6.5. Diagnostyka okulistyczna	370
26.7. Różnicowanie	371
26.8. Leczenie	374
26.9. Rokowanie i następstwa choroby	376
Punkty kluczowe	377
Piśmiennictwo	378
27. Zespół Guillaina-Barrégo Łukasz Przysło	379
27.1. Definicja choroby	379
27.2. Epidemiologia	381
27.3. Etiopatogeneza	381
27.3.1. Zdarzenia poprzedzające GBS	382
27.4. Objawy kliniczne	383
27.5. Rozpoznanie	383
27.6. Diagnostyka	385
27.7. Różnicowanie	386
27.8. Leczenie	387
27.9. Rokowanie i następstwa choroby	388
Punkty kluczowe	388
Piśmiennictwo	389

28. Miastenia Łukasz Przysło	391
28.1. Definicja choroby	391
28.2. Epidemiologia	392
28.3. Etiopatogeneza	392
28.4. Objawy kliniczne	393
28.4.1. Miastenia w czasie ciąży i miastenia przejściowa noworodków	395
28.5. Rozpoznanie	396
28.6. Diagnostyka	397
28.6.1. Badania immunologiczne	397
28.6.2. Badania elektrofizjologiczne	398
28.6.3. Obrazowanie grasicy	398
28.7. Różnicowanie	399
28.8. Leczenie	403
28.9. Rokowanie i następstwa choroby	403
Punkty kluczowe	403
Piśmiennictwo	404
29. Autoimmunizacyjne zapalenie mózgu Łukasz Przysło	405
29.1. Definicja choroby	405
29.2. Epidemiologia	407
29.3. Etiopatogeneza	407
29.4. Objawy kliniczne	408
29.5. Rozpoznanie	409
29.6. Diagnostyka	412
29.7. Różnicowanie	413
29.8. Leczenie	414
29.9. Rokowanie i następstwa choroby	415
Punkty kluczowe	416
Piśmiennictwo	417
30. Pierwotne zapalenia naczyń układu nerwowego Łukasz Przysło	419
30.1. Definicja choroby	419
30.2. Epidemiologia	419
30.3. Etiopatogeneza	420
30.4. Rozpoznanie	420
30.5. Objawy kliniczne	421
30.6. Diagnostyka	422
30.7. Różnicowanie	424
30.8. Leczenie	425
30.9. Rokowanie i następstwa choroby	428
Punkty kluczowe	428
Piśmiennictwo	429
CZĘŚĆ V	
CHOROBY AUTOIMMUNIZACYJNE W ENDOKRYNOLOGII	
Wykaz skrótów	433
31. Cukrzyca typu 1 u dzieci Agnieszka Szadkowska, Iwona Pietrzak	435
31.1. Definicja	435
31.2. Etiopatogeneza	435
31.3. Epidemiologia	436
31.4. Przebieg kliniczny choroby	437
31.5. Obraz kliniczny cukrzycy u dzieci	438

31.6. Badania diagnostyczne	441
31.7. Diagnostyka różnicowa	442
31.8. Leczenie cukrzycy typu 1	444
31.8.1. Insulinoterapia	445
31.8.2. Monitorowanie glikemii	447
31.8.3. Systemy zintegrowane	449
31.8.4. Żywienie w cukrzycy	450
31.8.5. Aktywność fizyczna	451
31.8.6. Edukacja	451
31.9. Ostre powikłania cukrzycy u dzieci	452
31.9.1. Hipoglikemia	452
31.9.2. Hiperglikemia	455
31.9.3. Cukrzycowa kwasica ketonowa (CKK)	455
31.10. Przewlekłe powikłania cukrzycy	461
Punkty kluczowe	462
Piśmiennictwo	462
32. Choroby tarczycy – zapalenie tarczycy Hashimoto, choroba Gravesa i Basedowa Joanna Smyczyńska	465
32.1. Definicja	465
32.2. Epidemiologia	466
32.3. Etiopatogeneza	467
32.4. Objawy kliniczne	474
32.4.1. Zapalenie Hashimoto	475
32.4.2. Choroba Gravesa i Basedowa	477
32.5. Diagnostyka	479
32.5.1. Zapalenie Hashimoto	479
32.5.2. Choroba Gravesa i Basedowa	480
32.6. Kryteria rozpoznania	480
32.7. Różnicowanie	481
32.7.1. Diagnostyka różnicowa powiększenia tarczycy	481
32.7.2. Diagnostyka różnicowa niedoczynności tarczycy	482
32.7.3. Diagnostyka różnicowa nadczynności tarczycy	483
32.7.4. Diagnostyka różnicowa zapaleń tarczycy	485
32.8. Leczenie	486
32.8.1. Choroba Hashimoto	486
32.8.2. Choroba Gravesa i Basedowa	490
32.8.3. Leczenie przyczynowe AITD	496
32.8.4. Znaczenie diety, witamin i suplementów w terapii AITD	498
32.9. Rokowanie i następstwa chorób autoimmunizacyjnych tarczycy	499
32.9.1. Zapalenie Hashimoto	499
32.9.2. Choroba Gravesa i Basedowa	500
Punkty kluczowe	503
Piśmiennictwo	505
33. Choroba Addisona Joanna Smyczyńska	507
33.1. Definicja	507
33.2. Epidemiologia	508
33.3. Etiopatogeneza	508
33.4. Objawy kliniczne	509
33.4.1. Przewlekła niedoczynność kory nadnerczy	510
33.4.2. Ostra niedoczynność kory nadnerczy – przełom nadnerczowy	511
33.5. Diagnostyka	511
33.6. Kryteria rozpoznania	516

33.7. Różnicowanie	517
33.8. Leczenie	522
33.9. Rokowanie i następstwa choroby	529
Punkty kluczowe	530
Piśmiennictwo	531
34. Rzadkie choroby autoimmunizacyjne gruczołów dokrewnych.	
Zespoły wielogruzołowe Joanna Smczyńska	533
34.1. Wprowadzenie	533
34.2. Limfocytarne zapalenie przysadki	533
34.3. Niedoczynność przytarczyc	537
34.4. Choroby autoimmunizacyjne gonad	541
34.4.1. Przedwczesne wygasanie czynności jajników	541
34.4.2. Autoimmunizacyjne zapalenie jąder	545
34.4.3. Zespół policystycznych jajników	547
34.5. Autoimmunizacyjne zespoły wielogruzołowe	549
34.5.1. Wielogruzołowy zespół autoimmunizacyjny typu 1 (APS-1)	549
34.5.2. Wielogruzołowy zespół autoimmunizacyjny typu 2 (APS-2)	552
34.5.3. Wielogruzołowy zespół autoimmunizacyjny typu 3 (APS-3)	553
34.5.4. Wielogruzołowy zespół autoimmunizacyjny typu 4 (APS-4)	556
34.5.5. Monitorowanie pacjentów z chorobami autoimmunizacyjnymi pod kątem APS	556
Punkty kluczowe	557
Piśmiennictwo	559
CZĘŚĆ VI	
CHOROBY AUTOIMMUNIZACYJNE W NEFROLOGII	
Wykaz skrótów	563
35. Zespół nerkowo-płucny (zespół Goodpasture'a)	
Małgorzata Zubowska	565
35.1. Definicja	565
35.2. Epidemiologia	565
35.3. Etiopatogeneza	566
35.4. Objawy kliniczne	566
35.5. Rozpoznanie	566
35.6. Diagnostyka	567
35.7. Różnicowanie	567
35.8. Leczenie	568
35.9. Rokowanie i następstwa choroby	568
Punkty kluczowe	569
Piśmiennictwo	570
36. Nefropatia IgA Małgorzata Zubowska	571
36.1. Definicja	571
36.2. Epidemiologia	571
36.3. Etiopatogeneza	572
36.4. Objawy kliniczne	573
36.5. Rozpoznanie	573
36.6. Diagnostyka	573

36.7. Różnicowanie	574
36.8. Leczenie	574
36.9. Rokowanie i następstwa choroby	575
Punkty kluczowe	576
Piśmiennictwo	577

CZĘŚĆ VII

CHOROBY AUTOIMMUNIZACYJNE SKÓRY

Wykaz skrótów	581
37. Łuszczyca u dzieci Aleksandra Lesiak	583
37.1. Definicja choroby	583
37.2. Epidemiologia	583
37.3. Etiopatogeneza	584
37.4. Objawy kliniczne	584
37.5. Rozpoznanie i diagnostyka	585
37.6. Różnicowanie	586
37.7. Leczenie	586
37.8. Rokowanie i następstwa choroby	589
Punkty kluczowe	589
Piśmiennictwo	593
38. Pęcherzyca Joanna Narbutt	595
38.1. Definicja	595
38.2. Pęcherzyca zwykła (łac. <i>pemphigus vulgaris</i> , PV)	596
38.2.1. Rokowanie	597
38.2.2. Rozpoznanie	597
38.2.3. Leczenie	598
38.3. Pęcherzyca liściasta (łac. <i>pemphigus foliaceus</i> , PF)	599
38.3.1. Rozpoznanie	600
38.3.2. Rozpoznanie różnicowe	600
38.3.3. Leczenie	601
38.4. Inne postaci pęcherzycy	601
Piśmiennictwo	603
39. Pemfigoid Joanna Narbutt	605
39.1. Definicja	605
39.2. Obraz kliniczny	606
39.3. Różnicowanie	607
39.4. Rozpoznanie	607
39.5. Leczenie	608
39.6. Zlokalizowana postać pemfigoidu	609
39.6.1. Obraz kliniczny	609
39.6.2. Rozpoznanie	609
39.6.3. Diagnostyka różnicowa	609
39.6.4. Leczenie	610
39.7. Pemfigoid błon śluzowych	610
39.7.1. Obraz kliniczny	610
39.7.2. Różnicowanie	611
39.7.3. Rozpoznanie	611
39.7.4. Leczenie	612
Piśmiennictwo	614

40. Opryszczkowe zapalenie skóry (łac. <i>dermatitis herpetiformis</i>, DH)	
Joanna Narbutt	617
40.1. Definicja	617
40.2. Obraz kliniczny	619
40.3. Rozpoznanie	620
40.4. Leczenie	622
Piśmiennictwo	626
41. Bielactwo u dzieci Aleksandra Lesiak	627
41.1. Definicja	627
41.2. Epidemiologia	627
41.3. Etiopatogeneza	627
41.4. Objawy kliniczne	629
41.5. Rozpoznanie i diagnostyka	630
41.6. Różnicowanie	630
41.7. Leczenie	631
41.8. Rokowanie i następstwa choroby	633
Punkty kluczowe	633
Piśmiennictwo	635
42. Łysienie plackowate u dzieci Aleksandra Lesiak	637
42.1. Definicja choroby	637
42.2. Epidemiologia	637
42.3. Etiopatogeneza	638
42.4. Objawy kliniczne	638
42.5. Rozpoznanie i diagnostyka	639
42.6. Różnicowanie	639
42.7. Leczenie	641
42.8. Rokowanie i następstwa choroby	642
Punkty kluczowe	643
Piśmiennictwo	643
43. Piodermia zgorzelinowa (łac. <i>pyoderma gangrenosum</i>, PG)	
Joanna Narbutt	645
43.1. Definicja	645
43.2. Obraz kliniczny	647
43.3. Rozpoznanie	647
43.4. Rozpoznanie różnicowe	648
43.5. Leczenie	648
Piśmiennictwo	649
CZĘŚĆ VIII	
CHOROBY AUTOIMMUNIZACYJNE W OKULISTYCE	
Wykaz skrótów	653
44. Idiopatyczne zapalenie błony naczyniowej oka	
Elżbieta Smolewska	655
44.1. Definicja	655
44.2. Epidemiologia	655
44.3. Patofizjologia	656
44.4. Zapalenie przedniego odcinka gałki ocznej w przebiegu MIZS	657
44.5. Objawy kliniczne	659
44.6. Rozpoznanie z uwzględnieniem badań diagnostycznych	659
44.7. Leczenie	659
44.7.1. Powikłania MIZS- <i>uveitis</i>	660

44.8. Zapalenie pozostałych części błony naczyniowej oka	660
44.9. Różnicowanie autoimmunizacyjnego <i>uveitis</i>	662
44.10. Powikłania autoimmunizacyjnego zapalenia błony naczyniowej	663
Punkty kluczowe	663
Piśmiennictwo	664

CZĘŚĆ IX

PROBLEMATYKA AUTOIMMUNIZACJI W PIERWOTNYCH NIEDOBORACH ODPORNOŚCI

Wykaz skrótów.	667
45. Autoimmunizacja w pierwotnych niedoborach (wrodzonych błędach) odporności Krzysztof Zeman.	669
45.1. Wrodzone błędy odporności	669
45.1.1. Definicja	669
45.1.2. Klasyfikacja IEI	669
45.2. Wrodzone błędy odporności i autoimmunizacja	670
45.2.1. Definicja	670
45.2.2. Epidemiologia	671
45.3. Autoimmunizacja w IEI z zaburzoną biosyntezą przeciwciał	672
45.3.1. Pospolity zmienny niedobór odporności (<i>common variable immunodeficiency</i> , CVID)	672
45.3.2. Selektywny (izolowany) niedobór IgA (<i>selective IgA deficiency</i> , SIgAD)	673
45.3.3. Zespół hiper-IgM (<i>Hyper-IgM syndrome</i> , HlgM)	675
45.3.4. Agammaglobulinemia sprzężona z chromosomem X (<i>X-linked agammaglobulinemia</i> , XLA)	676
45.4. Złożone niedobory odporności	676
45.4.1. Zespół Omenna (<i>severe combined immunodeficiency with hypereosinophilia</i>)	676
45.4.2. Zespół Wiskotta–Aldricha (<i>eczema thrombocytopenia immunodeficiency syndrome</i> , WAS)	677
45.4.3. Zespół DiGeorge'a (<i>DiGeorge syndrome</i> , DGS)	678
45.4.4. Zespół hiper-IgE (<i>hyperimmunoglobulin E syndrome</i> , HIES)	679
45.5. Wrodzone defekty funkcji komórek żernych	680
45.5.1. Przewlekła choroba ziarniniakowa (<i>chronic granulomatous disease</i> , CGD)	680
45.6. Niedobory układu dopełniacza	681
45.7. Zespoły dysregulacji immunologicznej	682
45.7.1. Autoimmunizacyjny zespół niedoczynności wielogruczotowej (<i>autoimmune polyendocrinopathy-candidiasis-ectodermal dystrophy</i> , APECED)	682
45.7.2. Autoimmunizacyjny zespół limfoproliferacyjny (<i>autoimmune lymphoproliferative syndrome</i> , ALPS)	683
45.7.3. Zespół dysregulacji immunologicznej, poliendokrynopatii i enteropatii sprzężony z chromosomem X (<i>immune dysregulation, polyendocrinopathy, enteropathy, X-linked syndrome</i> , IPEX)	684
Podsumowanie	684
Piśmiennictwo	685

CZĘŚĆ X

AUTOZAPALENIE W ZESPOŁACH GORĄCZEK NAWROTOWYCH

Wykaz skrótów	689
46. Zespoły gorączek nawrotowych Justyna Roszkiewicz	691
46.1. Wprowadzenie	691
46.2. Rodzinna gorączka śródziemnomorska (FMF)	693
46.2.1. Definicja choroby	693
46.2.2. Epidemiologia	693
46.2.3. Etiopatogeneza	693
46.2.4. Objawy kliniczne	693
46.2.5. Rozpoznanie	694
46.2.6. Diagnostyka	694
46.2.7. Różnicowanie	694
46.2.8. Leczenie	695
46.2.9. Rokowanie i następstwa choroby	696
46.3. Zespół gorączki nawrotowej zależny od receptora dla TNF (TRAPS)	696
46.3.1. Definicja choroby	696
46.3.2. Epidemiologia	696
46.3.3. Etiopatogeneza	697
46.3.4. Objawy kliniczne	697
46.3.5. Rozpoznanie	697
46.3.6. Diagnostyka	698
46.3.7. Różnicowanie	698
46.3.8. Leczenie	698
46.3.9. Rokowanie i następstwa choroby	698
46.4. Deficyt kinazy mewalonianowej/zespół hiperimmunoglobulinemii D (hyperimmunoglobulinemia D syndrome, HIDS)	699
46.4.1. Definicja choroby	699
46.4.2. Epidemiologia	699
46.4.3. Etiopatogeneza	699
46.4.4. Objawy kliniczne	699
46.4.5. Rozpoznanie	700
46.4.6. Diagnostyka	700
46.4.7. Różnicowanie	700
46.4.8. Leczenie	700
46.4.9. Rokowanie i następstwa choroby	701
46.5. Kriopirynozależny zespół gorączek nawrotowych (CAPS)	701
46.5.1. Definicja choroby	701
46.5.2. Epidemiologia	701
46.5.3. Etiopatogeneza	702
46.5.4. Objawy kliniczne	702
46.5.5. Rozpoznanie	702
46.5.6. Diagnostyka	703
46.5.7. Różnicowanie	703
46.5.8. Leczenie	703
46.5.9. Rokowanie i następstwa choroby	704
46.6. Zespół PFAPA	704
46.6.1. Definicja choroby	704
46.6.2. Epidemiologia	704
46.6.3. Etiopatogeneza	704
46.6.4. Objawy kliniczne	705
46.6.5. Rozpoznanie	705

46.6.6. Diagnostyka	706
46.6.7. Różnicowanie	706
46.6.8. Leczenie	706
46.6.9. Rokowanie i następstwa choroby	707
Punkty kluczowe	707
Piśmiennictwo	708

CZĘŚĆ XI PIMS

Wykaz skrótów	711
47. Dziecięcy wieloukładowy zespół zapalny powiązany z COVID-19	
<i>Justyna Roszkiewicz</i>	713
47.1. Definicja choroby	713
47.2. Epidemiologia	713
47.3. Etiopatogeneza	714
47.4. Objawy kliniczne	714
47.5. Rozpoznanie	714
47.6. Diagnostyka	715
47.7. Różnicowanie	716
47.8. Leczenie	716
47.9. Rokowanie i następstwa choroby	717
Punkty kluczowe	718
Piśmiennictwo	718
Skorowidz	719